

JURNAL

PENTRU PERSOANELE ȘTIINȚELOR ȘI NATURALE ȘI EXACTE, ÎN TOATE CLASELE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pediatrics

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 18.

(Anul al doilea)

București

Mai 8, 1857.

Копиреа. Аcesa че не инвацъ зпѣ фирѣ де еарѣ. Ціена попларѣ.

Аcesa че не инвацъ зпѣ фирѣ де еарѣ.

Cine din noi nu s'a p'imbăță vr'o dată într'o frumoașă zi de vară, într'o p'zbură majestoasă, pe m'arșinea cărăia se află o livadă (zпѣ izlasă) verde, паркъ зпѣ pictorѣ perfectă a desemnată zпѣ tapetă кэ колоarea sa cea mai nărb. Flăcării frumoshi s'opăr din floare în floare mi 'mă pesfiră la strălucirea soarelui aripile lorѣ admirabile în variaționea colorelorѣ mi în perfecționea desemnată; pe kindă de departe s'arată șșș în aeră, bande de paserăi frumoașe, dar sinceroașe, care vină a nimici acemi flăcări mi a skimba ziua lorѣ de strălucire mi de plăcere, într'o zi de jale mi de dădere. Аша este în natărb: o fiingă se văcără pe kostăăl аторă.

Acestă scenă natărbă este învială de șșș meledioase ale penștematororѣ paserăi kintătoare mi de zefirăă dăle, care inkintă zrekile noastre кэ mărșăirea sa incheț, misterioasă, паркъ ne șșșne sekretăă zпѣ lăme neknoșkăte, паркъ frănzere arbărilororѣ penetă zпѣle аторă, аvestă sekretă mi firele de iarbă dăpă kimpă, mișkănd-se inkăoche inkolo, паркъ șintă kărieră mărșăndă a vesti zпѣăl аlăia аveste năbele interesante, care le a adășă zefirăă ne aripile sale eterice. Noi oamenii nu inge-lețemă аveste limbațărăi p'șăndite în toată natărbă; dar imăginile care insodăskă аveste șșșne-te, șintă vizibile pentră noi; șpirităăl nostră p'rimăște impresiăne vederei impăreță кэ

але mistepioaselopř sžnete, mi avete dšoe im-
presizni senarate in dšoe simyřpi, s'amestikř mi
prodokř in noi niute simyaciřni dšlyi, inkintř-
toare. Omęlyi plače atřnyi a visa; o lzme idea-
ly, imayinarř treče atřnyi inaintea imayinayiznei
sale, kare singřř lřkreazř, ne kindř toate
simyřpile lři sinitř in penaosř. Ačeasta este ade-
vřrata « dulce far niente » (dřlyče lenevie) atita
de vestitř in Italia, in ačea đarř, gřđina pa-
třrei, řnde čeręlyř e mař albařřř, earba mař
verde, đarinile mař inkintřtoare, paseřile mař
melodioase, sžnetele natřrei mař solemnele mi
imayinayiznea oamenilorř mař impresionabilř
pentř ačeste tesazpe de řřmřseđe nemřđinite.

Intr'adevřř, dřlyče este ačeastř « far niente »,
mař dřlyče inkř a dormi intr'o řřmoasř zi de
varř in miřlokkęlyř řnei pđđřpi, insř nř řnř
sompņ kompsonř, či ačelř semisompņ, kindř toa-
te imayinile če ne inkonayřř, parkř formezř
o panoramř fantastikř, řnde la vederea libezřri-
lorř verzi, reinviazř in noi imayina vieđei pas-
torale dřlyče, inočentř mi paradisiakř; ne kindř
vederea kimpilorř akoperite kř sniče asřite, re-
inviazř in noi enerđia omęlyi sočialř, mřnyitorř,
kare a miřistř prin mřnka lři, a'šmi sřbžęra toř
přmıntęlyř kř toate če se aflę ne đinsęlyř. Toate
ačeste ideř mikste (amestekate) prodokřindř in noi
simyaciřni mikste, d'o dřlyčeađř neesprimabilř, ne
kare fięři—kare din noi le a simyitř negremitř
vr'o datř in viađř. Asemenea momente přmınř in
viađa lři neřitate, toate ačeste ideř, zikř, ne pro-
křř řnř řiřř de iarbř! Đar křmř? Eatř křmř!

Fię—kare izvorř limpede kare křřne sřb
ničoarele noastpe, ne ziče kř, inpre toate plan-
tele přmıntęlyř, niči řna n'a avřř o inflayinę
aša de mare in ekonomiya natřrei mi a omęlyi,
ka ačeea a erbřřilorř. Prin řndesareea erbřři-
lorř řna lınę alta ne kimpņ, s'a formatř ne
sřpřafađa přmıntęlyř řnř akoperiřř kare e in
stare a priimi mřlye zmezelř din aerř, ale přs-
tra akolo mřlyř timņř mi ale vřrsa in basınřpi
adınę, če se aflę ne přmıntř. Printr'ačeasta,
erbřřile s'ař řřkřřř adevřrata kazzř a formřrei
izvoarelorř sřvterane; apoř din izvoare se fakř
niřaie mi din niřaie, řiřpi navigabile kare varřř
apеле lorř in sřnęlyř očeanylyř mi pņnř akolo
la lokř křtimř imense de apę če se perđř prin
evaporayiznea nekontenitř a sřpřafeđei sale in

aerř; printr'ačeasta se manđine ekřilivřlyř eterņř
alř nivelęlyř mřrei. Aša đar, erbřřile sinitř
prodoktorii řiřřilorř navigabile, kare ař devenitř
čentřřile sočietęđilorř omenęři. Erbřřile sinitř
kearř kazza esistenđei očeanylyř, de nř s'a per-
đřř přnř akřmř prin evaporayizne. Intr'adevřř
nřmař ačeste ideř singřpe ař fi destęle a de-
klara impořtanđa imensř a erbřřilorř in isto-
ria přmıntęlyř, mi a desvoaltřei oamenilorř.

Aša ne povestęte izvoręlyř đšne kimpņ.

Đar florile pomoase če řřřlyčeskř ne kimp-
niile, impodobite mi imřřmřseđate kř atita kř-
lori, ne lađřř mi ele esistenđa erbřřilorř foar-
te modeste in iměřkřmintele lorř verde mi
monotonř. Erbřřile verzi mi řřnza verzi a
arborilorř, formeazř impřezņ řnř sistemř de
protekyizne, sřb a křřora řměř křeskř mi in-
floręskř nenřmerabile florř delicate, kare s'ař
fi niřlitř mi veřtežitř la razele arzřtoare ale
soarelęř mi toř sřb protekyiznea verde a nř-
mitelorř plante, se desvoaltř viađa nenřme-
roaselorř fiinđe insřflegite, kare 'šmi petřekř
viađa lorř sřb ačeastř volř verde, ne kare na-
třra se nare kř ař fi prodokř'o nřmař ne sea-
ma lorř.

Đar nř nřmař pentř ačestř řlęřpi mi alte
insekte miči, či mi pentř animalele marř mi
sřnerioare, de če folořř imensř nř e earba ver-
de! Če s'ařř řače animalele noastpe domes-
tiče, řřř kimpřpi de pasčizne, akoperite kř ear-
bř verde! Apoř dakř n'ařř esista animalele
domestiče, oare řenęlyř řmanř ař nřtea sř esi-
ste ne přmıntř? Niči de křmř!

Eatř akřmř, křmř earba đņpř kimpņ, devine
kazza esistenđei noastpe. Erbřřile dšlyř kimpņ
sřřř din přmıntř niute sřkřpi (zemęřpi) kare,
řřř đinsele, n'ařř avea pentř noi niči o va-
loare; křči niči noi, niči řnř alřř animalř nř
poate sř se nřtreaskř đřentř din ačeste zemęřpi
askņse in sřnęlyř přmıntęlyř. Đar erbřřile adřnř
ačeste sřkřpi, le skimęř in korplyř lorř řř-
kindř—le fiinđe *organice*, mi akřmř s'a řř-
křřř kanabile d'a nřřpi řnř korņř animalř. In-
sř nř toate animalele sinitř in stare a se nřřpi d'a
đřentř din erbřřpi; natřra n'a řřkřřř ne omř,
ka sř naskř earbř ne kimpņ; aša đar ačeste
imense libezř kř earbř verde ař fi perđřte
pentř noi oamenř, dakř natřra n'ařř fi kreatř

ninute fiindce animale intermediare care, p[er]skind[ul] carpa d[un]c k[im]n[ul], o skim[ba] in corp[ul] lor[ul] in carne si atun[ci] carpa e canabil[ul] d[un]c n[ost]ri si corp[ul] omenesc[ul]. Eat[ur] admirabila se-rie de skim[ber]i, care se fac[ul] in nat[ur]a. Din zeama ce esist[ul] in p[er]m[in]t[ul], se face carpa care *kreute* ne p[er]m[in]t[ul], din car[ul] se face un corp[ul] animal[ul] (un[ul] dobitor[ul]), care *stela* ne p[er]m[in]t[ul], si din animal[ul] se face om[ul]! Oare n[ost]re trez[ul]e tot[ul] om[ul] s[un]t admira[bul]e a[un]ce ast[ur] armonie, ce dom-neshte in nat[ur]a; aceste crea[un]si (prod[uc]un[si]) neinterpretate, care se z[em]eaz[ul] inaintea oklor[ul] p[er]n[ost]ri si care se face in benefic[ul] n[ost]re?

Ak[un]m[ul] se desvoalt[ul] inaintea oklor[ul] sni-rit[ul] n[ost]re, un[ul] tabl[ul] nem[er]v[ul]it[ul] care ne arat[ul], rela[un]si[un]ta intim[ul] in[tre] om[ul] si anima-ru[ul] domestic[ul], de la in[ven]t[ul] civiliza[un]si[un]ci omenesc[ul], nin[ul] ak[un]m[ul]. — Mi[un] de ani om[ul] a fost vin[tor]ul. In a[un]ceast[ul] lun[ul] perioad[ul], toat[ul] l[un]crarea l[un] a fost destr[un]ctiv[ul]; om[ul] a p[er]s-pind[ul] imp[er]i[ul] l[un], moarte si nimic[ul]. Om[ul] n[ost]re l[un]crat[ul] pent[ru] n[ost]rirea sa, ci a r[un]-sit[ul] o rata in nat[ur]a, in[un]kma[ul] ca animal[ul] sa[ul] ca kop[ul] care r[un]sent[ul] si al[un] n[ost]rim[in]t[ul] s[un]t rata. Dar k[un] de mare s[un]t fie imm[un]d[ul] animal[ul] lor[ul] s[un]t[ul]c, tot[ul] n[ost]re s[un]t die ek[un]l[un]r[ul] ca devastarea neinvetat[ul], ce stomach[ul] pop[ul]lor[ul] vin[tor]i, a f[un]ct[ul] in toate z[un]ele in p[er]n[ul] anima[ul]. Animale s[un]t[ul]c n[ost]re s[un]t so-cia[un]le; k[un]ci nici odat[ul] o societate de f[un]ct[ul] de p[er]l[ul], n[ost]re poate s[un]t die m[un]t[ul] tim[ul]; de a[un]ce si pop[ul] n[ost]re s[un]t de vinat[ul], n[ost]re s[un]t des-voalta princip[ul] social[ul]it[un]ci; la pop[ul] vin[tor]i, omen[ul] a[un]ce fost[ul] p[er]sin[ul] in[un]k[un]c, in p[er]-d[un] si pe k[un]ci, sup[ul] a[un] r[un]si in toate z[un]ele ca l[un]te si p[er]icole, n[ost]rirea lor[ul] foarte in-tim[ul]toare si nesigur[ul]; k[un]ci k[un]d[ul] se in[un]m[ul] ca vinat[ul] s[un]t n[ost]re se apate pe k[un]ci, vin[tor]ul ca toat[ul] arta l[un], moarte de foame.

A[un]ceast[ul] stape a l[un]cr[un]lor[ul] care desemne-az[ul] perioade cea ma[un] primitiv[ul] si cea ma[un] in-ferioar[ul] a omen[ul]lor[ul], n[ost]re s[un]t die m[un]t[ul]: zmanitatea n[ost]re si implin[ul] misi[un]ta sa, dak[ul] ar[un] si p[er]mas[ul] m[un]t[ul] in a[un]ceast[ul] poz[un]si[un]e. De a[un]ce, spir[un]t[ul] etern[ul], progresiv[ul] in zmanitate, a in[un]s[un] o inainte. Din vin[tor]i ce era[un] omen[ul], s[un]t f[un]ct[ul] p[er]stop[ul]. Asta insemneaz[ul] un[ul] pro-gres[ul] real[ul] in omen[ul]. Vin[tor]ul are un[ul] ca-

acter[ul] s[un]t[ul]c, ca si meseria sa; un[ul] om[ul] care se obi[un]cu[un]te ca s[un]te si omor[ul] kear[ul] k[un]tre animale, devine pe z[un]t[ul] un[ul] om[ul] s[un]te-ros[ul] si k[un]tre semen[ul] s[un]t. Pe l[un]g[ul] a[un]ceasta, stapea pastoral[ul] insemneaz[ul] grad[ul] d[un]t[un] al[ul] domniei om[ul] as[un]pra nat[ur]ei; k[un]ci a[un]ceast[ul] sta-pe cere domestic[un]cea un[ul] animal[ul]. Vin[tor]ul omoar[ul] un[ul] animal[ul], dar n[ost]re s[un]t s[un]t[ul]. In a[un]ceea, om[ul] n[ost]re se deosebete de animalele s[un]te[un]ce k[un]ci si t[un]r[ul] omoar[ul] un[ul] animal[ul] si l[un] m[un]t[ul]; aici este forma material[ul] ce bir[un]te, dar n[ost]re forma inteligent[ul]. Dar k[un]d[ul] om[ul] a ajun[ul]s a domestic[ul] un[ul] animal[ul], l[un]a b[un]sit[ul] prin forma sa inteligent[ul], s[un]t f[un]ct[ul] n[ost]re asasin[ul] s[un]t, ci st[un]t[ul] s[un]t. care s[un]t si ins[un]tinat[ul] ca k[un]t[un]ra l[un]. K[un]t[un]ra este dar in[un]t[un] fenomen[ul] care l[un] in[un]im[ul], la in[ven]t[ul] perioadei pastoral[ul]. Oamen[ul] p[er]stop[ul] era[un] bl[un]zi, d[un]o fi[un]c de[un]c, pa[un]-f[un]ct[ul], netrek[un]d[ul] viaga lor[ul], in[un]t[un] dulce far nien-te, v[un]k[un]d[ul] se de priv[un]cea f[un]ct[ul] nat[ur]ei, k[un]t[un]d[ul] poezie pastoral[ul] pent[ru] amor[ul] lor[ul] inocent[ul], in[un]t[un] k[un]vint[ul]: netrek[un]d[ul] o via-ru[ul] de[un]c, descri[un]t de k[un]tre poez[ul] s[un]t n[ost]rirea de etate de us[un] a l[un]te.

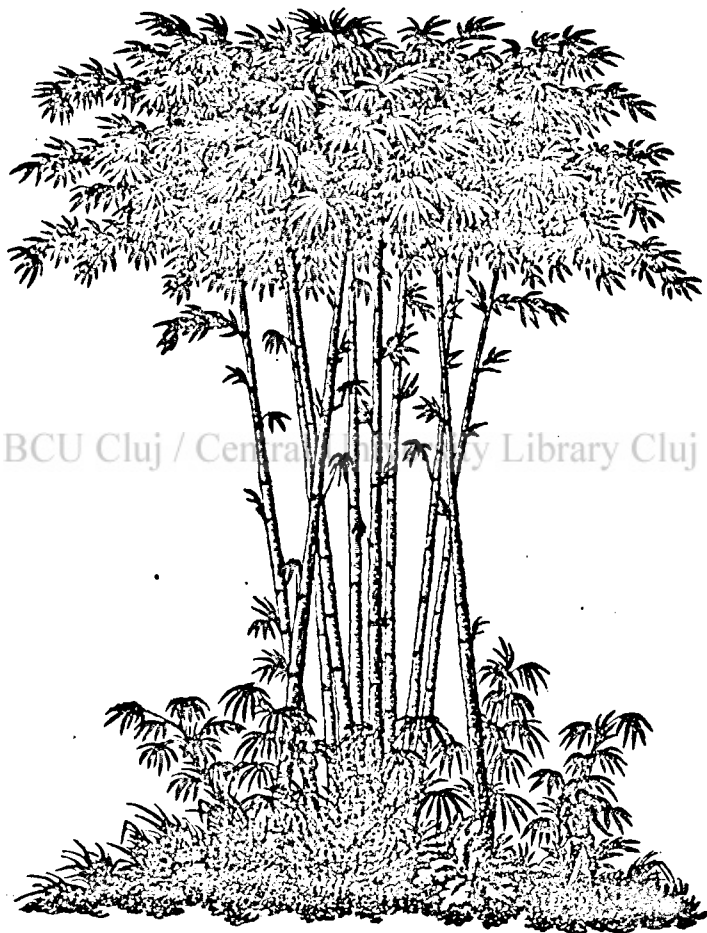
Dar si a[un]ceast[ul] etate de az[un]p[ul], n[ost]re s[un]t s[un]t die m[un]t[ul], si nici n[ost]re trez[ul]a s[un]t die; altmin-tere[un]c, a[un]ceast[ul] viag[ul] neaktiv[ul], ar[un] si ar[un]kat[ul] pe omen[ul] in[un]t[un] o lenevie si anatie neinvetat[ul]; dar nep[er]mit[ul] nici a[un]ceasta n[ost]re fost[ul] skon[ul] creator[ul] n[ost]re. Apoi pe l[un]g[ul] a[un]ceasta, nici stapea pastoral[ul] n[ost]re permite omen[ul]lor[ul] a fon-da societ[un]t[ul] fixe si stabile. P[er]stop[ul] cere in[un]depe[un]t[ul] mar[ul], k[un]n[ul] ca dimensi[un]t[ul] mar[ul] pen-tre n[ost]rirea t[un]r[ul] sale, de a[un]ceea p[er]stop[ul] n[ost]re tot[ul] t[un]t[ul] si l[un]g[ul] al[un]t[ul]. Dar k[un]d[ul] t[un]r[ul] a[un]c min[ul] carpa d[un]c k[un]n[ul], p[er]stop[ul] e s[un]t[ul] a skim[ba] lok[un]sa sa, a[un]t[ul] k[un]ta un[ul] al[ul] lok[ul] de p[er]su[un]c; iat[ul] ca viaga pastoral[ul], cere o viag[ul] nestatornic[ul]. De a[un]ceea tog[ul] pop[ul] p[er]stop[ul] era[un] pop[ul] nomad[ul], prek[un]t[ul] i r[un]sim[ul] si ak[un]m[ul] in orient[ul], un[ul] se v[un]d[ul] n[un]si[un] in-tre[un] emigr[un]d[ul] din tim[ul] in tim[ul] ca skim[ber]ea patriei lor[ul]. A[un]c[un]t[ul] omen[ul], nep[er]mit[ul] ca n[ost]re patrie; acolo n[ost]re esist[ul] rela[un]si[un]t[ul] d[un]rabile, in[un]t[un] om[ul] si p[er]m[in]t[ul].

A[un]ceast[ul] stape n[ost]re s[un]t s[un]t se k[un]vie pen-tre zmanitatea inaintat[ul] in sfera ideelor[ul] mo-rale; si trez[ul]a ideea de patrie, care n[ost]re tot[ul]

busă. Dar la ministru « sađ nobil », bastonul
 cu care lă vate, este aspru, ne kındă la mo-
 zikă, instrumntul korekciunei, n'are ornamente
 aristokratice. Eată instrumntul kărtrei gene-
 rale în Kina! Ce kăriosă! Ţnere din grami-
 nee, ađ pidiată ne omă, prekămă amă vzzătlă
 maı sssă, la o pozițiune soțială alita de înaltă,
 ne kındă znătlă dintr'insătlă era poate kazza kă,
 znă stată așă de impoantă, a derpadată ne
 oameñi pñtă la acesă pñktă, fčkındă-se ne sine

insătlă menprezabilă mi devătlă. Ţnă stată kare, în
 lokă d'a kăltiva în četăgeni szi, simgimintătlă
 de demnitate personală, îi derpadă astă-feătlă,
 ađnăce a stinăce eătlă insătlă în inimile loră, fo-
 kătlă sakră, kare ară pteă szi-lă skane în zi-
 lele de periko.ătlă. Delirent reges, plectuntur ar-
 chivi (kındă pezi sntă în deliriă, plñgră po-
 nătlă), acesătlă sentenătlă este prea veke mi din
 nenorocipe prea adevărată.

. Dar szi ne întoarčetă la gramineele noastre.

O păspe de Bambusă.

Nă nămaı kă nătpimintă mi kă materie de
 vesteminte, gramineele ađ serbită omătlă mi
 drentă instrumntă de măzikă. Dintr'znă felă de
 trestie, (Arundo Donax mi Phregmites), s'a fč-
 kătlă flasta din Fpiria, atita de vestită în antikzi-
 tate Elenilor, în kită ađ zisă kă a inventat'o o
 devinătate (Marsyas). Astă-feătlă, flasta de trestie
 a fostă pasătlă celă d'ntiătlă kare omătlă a
 fčkătlă kătre deskoperipea artei divine a mă-

zicei. Mi akămă flasta de trestie este la znă
 ponătlă singărlă instrumntă de măzikă, prekămă la
 ponătlă ce lokkeskă în insălele Marquesas mi în
 Peru. Apoi mi čimpoerătlă, kare mi eătlă era
 întiătlă dată fčkătlă de trestie, este la đăranătlă
 nostră znătlă instrumntă de măzikă kare îi îndăčete
 orele sale de penătlă, într'o seară liniștită
 kare vine dăntă o zi de mărktă ostenitoare. Într'a-
 devătră, nimikă nă poate fi maı đăle mi maı în-

BCU Cluj / Central Library Cluj

кінцторѣ де кітѣ а аззи чимпоерялѣ интр'о фрѣмоаст сеарѣ де варѣ, kind domnește o тѣчере misterioasѣ in totѣ opizontaлѣ, invelitѣ интр'о semioбскрпitate плѣкѣтѣ. Азичі сзнетеле чимпоерялѣ дзичі ши меланколиче, пѣтрѣндѣ inima noastrѣ кѣ ниште simѣирі neesprimabile. Кеарѣ де арѣ fi inimile noastre de niatrѣ, totѣ n'арѣ пѣтеа сѣ рѣшіе nesimѣитоаре ла ачесте сзнете де жале каре паркѣ

винѣ динтр'о алѣ лѣме. динтр'о лѣме пѣрѣ, ino-
centѣ ши дѣлче, паркѣ плинѣ paradisaлѣ ino-
ченгеі, пердѣтѣ pentрѣ ценялѣ zmanѣ. Este foarte
remarcabилѣ, кѣ тоѣ попѣліі orientалі аѣ о мѣ-
зикѣ націоналѣ меланколикѣ ши жалникѣ. Зніі
din еі плинѣ знѣ gloriosѣ трекутѣ, каре s'a dѣсѣ,
алѣи знѣ трекутѣ де жале ши де сѣферинѣ се-
кѣларе.

Ціена попѣларѣ.

Lección VI. Despre apă.

Demніорѣ!

In amіндѣоу лекціініе дин зрмѣ, амѣ кѣнос-
кѣтѣ natрѣ fiинѣелорѣ органиче ши карактеріе
distinktive, каре deosebesкѣ кеарѣ in sfera fiин-
ѣелорѣ органиче, planteле де animale. Акѣмѣ
пѣтемѣ интра in черчетѣрїле кондиціініорѣ vitале,
але ачесторѣ fiинѣе interesante.

Ka кондиціінеа primitivѣ ши чеа маі пече-
саріе pentрѣ existenѣа fiинѣелорѣ органиче, ni se
prezintѣ ana. Ана а fostѣ ла fisичіі ши ла filoso-
fii antiѣи, знѣ elementѣ. Кеарѣ *Thales*, tatѣлѣ
filosofiorѣ, а zisѣ: кѣ toate креациініе аѣ emitѣ
din апѣ ши кѣ ана este elementялѣ тѣтѣлорѣ
elementелорѣ. In маі toate консмодеііле (is-
torііле креациінеі лѣмеі) а diferенціорѣ попѣлі
antiѣи, ана ши океанялѣ жокѣ ролялѣ челѣ d'интііѣ.
Акѣмѣ интимѣ кѣ ана нѣ е знѣ elementѣ, чи знѣ
компѣсѣ (de oksidenѣ ши de idroѣенѣ); кѣ toate
ачестеа, ана n'a пердѣтѣ импортанѣа еі in fisika
глобѣліі ши дактѣ а inѣetatѣ а фізѣра ка знѣ эле-
mentѣ, n'a inѣetatѣ а фізѣра ка знѣ prinѣипнѣ fon-
damentalѣ а тоатѣ креациінеа теестрѣ. Кѣчи
in sfera минералѣ гѣсимѣ кѣ, ана domnește
aszura континентялѣ, in sfera глобѣліі пѣмінтескѣ,
океанялѣ окзпѣ треі пѣрѣи ши континентялѣ авіа
зна. Апоі обсервіндѣ fiинѣеле materiale каре
se афлѣ пе пѣмінтѣ (ши in апѣ), о сѣ гѣсимѣ кѣ
чеа маі шаре parte а корпѣліі лорѣ, este фѣ-
кѣтѣ де апѣ. Тѣеѣи опі-че арборѣ саѣ рѣнеѣи
опі-че plantѣ дин пѣмінтѣ ши пѣнеѣїле in фокѣ,
о сѣ vedeѣи кѣ ese динтр'инселе о мѣлѣume де
апѣ. Тимпларіі ѣиндѣ лемнеле мѣлѣи ані, авіа
ажзигѣ а абеа лемне зскате, бзне pentрѣ лѣ-

крѣрїле лорѣ. Dar ла animale ана domnește
inкѣ маі мѣлѣтѣ. Inтр'о ока де карне че лѣзмѣ
де ла мѣчеларѣ, плѣтимѣ pentрѣ 250—300 де
dramзрї апѣ, кѣчи интр'о сѣтѣ де пѣрѣи карне де
воѣ, сѣ афлѣ 75 пѣрѣи апѣ. Апоі ши корпѣлѣ
омѣліі аре natрѣ пѣрѣи дин грестатеа лѣі, ком-
пѣсе де апѣ ши де алте лѣкрѣрї лѣіде, каре
sintѣ konstitate де апѣ. Де ачееа, poate омѣлѣ
сѣ трѣіаскѣ мѣлѣтѣ тимпѣ инѣмаі кѣ апѣ ши фѣрѣ
natриминте solide, пе kindѣ фѣрѣ апѣ нѣ poate
сѣ esiste маі мѣлѣтѣ де 17 zile.

Аша дар, ана este prinѣипялѣ vitалѣ челѣ маі
импортантѣ in sfera fiинѣелорѣ органиче. Сѣ об-
сервѣмѣ акѣмѣ in че formѣ, ана зрмеазѣ ачестѣ
ролѣ импортантѣ in економіа natрѣі.

Ана се инфѣѣишеазѣ in natрѣа сѣвѣ треі for-
me distinkte, опі in forma solidѣ ка гіаѣѣ earпа
ла ноі ши totѣ d'азна in ѣрїле поларе; insѣ
ачесте forme n'аре о инфлѣсінѣѣ аша mare in
економіа natрѣі, чи este о stare есчепціоналѣ
pentрѣ апѣ. Forma а dѣоа а апеі, este чеа
лѣідѣ, прекутѣ о гѣсимѣ in лѣкрї, in рїарї, in
океане ши челе-лалте мѣрї. Ачeastѣ formѣ
este, прекутѣ vomѣ vedea нѣмаі де кітѣ, d'о
foarte mare импортанѣѣ in економіа natрѣі,
прекутѣ ши forma а треіа а инфѣѣишереі sale,
adeкѣ forma gazoasѣ саѣ абзрї де апѣ.

Ачесте треі стѣрї саѣ конгрегацііні але апеі,
нѣ sintѣ fixe ши invariabile, din kontra varіezѣ
in totѣ мінѣтѣлѣ, skimbіндѣ-se зна in алта дѣпѣ
skimbареа temperatрѣі, саѣ алѣ gradялѣ де кѣл-
дѣрѣ. Аша s. e. temperatрѣра ordinarѣ, (de
ла + 3° нінѣ ла 80° ла termometrѣ лѣі Reau-

partea cea mai inferioară a terimului. Apoi apele izvoarelor emindă astă-felă neîncretați din mănăi, se varsă în văi; acolo s'întîlnesc apele din mai multe izvoare și formează ună pîrîș, apoi mai multe pîraie în care s'întîlnesc adîncînd-se, formează ună rîș saș ună lacă, după configurațiunea terimului, dar rîșurile cele mari, care s'întîlnesc imense de apă adîncate d'o mîlătime de pîraie, care se află într'o țară și le varsă în diferite țări și aceste diferite țări sînt legate una cu alta și cu oceanul cel mare; iarăși kîmă apele de ploii și de zăpezii, pe care aerul a luat de la ocean și le a vîrsat pe continent, prin rîșuri se întorc înapoi la ocean, unde încheie din nouă aceste cîrăclăciune infinite, care amă nămî'o, cîrăclăciunea oceanilor.

Kindă chine-ba, înzestrată d'o imaginațiune vie, va lăsa în de aproape considerațiune cele esențe aice, o s'întîlnesc foarte impresionată de adevărată ideii poetice a lui Bernardin de St. Pierre, care a zisă că: toate pîrăurile cenerațiunilor viitoare, impresiune că toate animalele care le voră emplea, se prezintă kămă peste capetele noastre în aer; kăci dacă uităm că cea mai mare parte a corpurilor organice, (arborii, erburii și animale) consistă în apă, apoi utiindă că apa ce plantele s'întîlnesc în formă de zemă din sînză pămîntului, vine din aer și că aceste s'întîlnesc kăci, skimbînd-se în plante, devină năstărite pentru animale; lăindă toate acestea în seamă, zică, neprevăzută nă vomă pstea țărădăi că toate plantele și toate animalele ce se voră desvolta mai ne șrăm pe pămînt, există în formă de apă, adekă în stare latentă, nedesvoltați în aer, unde iarăși parte la cîrăclăciunea oceanilor.

Această cîrăclăciune este șrănsă la o mîlătime de înălțime klimatică și kosmică. În generală, prezința unei vegetațiunii bogate saș unei civilizatiunii omenșii vine desvolta, înălțate dînt'r'ună modă psterică și favorabilă asăpra aceste cîrăclăciuni; kăci unde există o vegetațiune bogată, mai că seamă pîrăuri că arborii psterici, acolo ploaia și roză vara și zăpadă iarna, kadă în abundență, pe kindă pîrărapă și temperatūra aerului este moderată. Într'adevără pstemă zice că pîrăurile sîntă moderatori klimelor. Asemenea și orășele mari înconjurate d'o agriculțură desvolta, lăkrează dînt'r'ună modă favorabilă și moderat, pentru klima locală. Această se arată dînt'r'ună modă frănantă la diferite țări în diferite epoce. Să citimă aici unele esemplă. Tacitus vorșește de Germania ca d'o klimă foar-

te spirăroasă, pe kindă Germania d'akmă are o klimă moderată; care e kasza aceste skimbări? Fiindă-că în timpulă lui Tacit, toată Germania a fostă s'întîlnit, akoperit de dese pîrăuri imense s'întîlnit agriculțură; aceasta a produsă eschiză stare de spiră în Germania d'atunci; dar akmă, imugiindă-se pîrăurile s'întîlnit și dese din Germania, pe kindă agriculțură și indăstria s'ă întinsă, aceasta a țiată spiră klimă de mai nainte. Eată ună altă esemplă. Valea d'impresură Romei a fostă vestită pentru frămșeștea și s'întîlnit că adă domniță acolo; akăși acestă lokă nă nămai că e demeră și că totă infăctibilă (nepoditoră) avîndă o kăldură peste mășură, dar este și periculă; kăci vara se desvolta acolo în aer și prințindă vînturilor pe care Italianii lă nămeskă *aria cativa*, care arăktă într'o lințare de moarte pe acei care a pmasă kăci-ba timpă esenșii la înălțime aceste aer. Eată dar că perdeea civilizatiunii a produsă infăctibilitatea unei țări, străindă care toată klima ei. Ună asemenea esemplă țistă pe dă Palestina. Această țară aleasă care, în timpurile antice a avăță, kăci zice scrițura într'o limă poetikă « rîșuri de miere și de lănte » kăprindă în această țară; de kindă că kădereea ei, care rîșurile de apă s'ă șkăță și astă-felă aceste țară fericită a devenit o țară sterilă, petroasă, pîrlit d'o kăldură imensă a soarelă, pe kindă agriculțură nămai pșește acolo niță de kăci. Kindă omă se dăce dînt'r'o țară, pară ia că dînsă benedictiunea țărădăi din această țară. Care pșește kăcițoape din pîrăuri, se dăcă saș închează a kănta și florile perădoarea loră plăktă. Neprevăzută este o fantă, că pămîntă e țărădă pentru omă. Unde nă e-ștăntă, acolo s'ă dărimă case.

Așa dar cîrăclăciunea oceanilor este condițiunea cea mai necesară pentru existența ființelor organice. Dar, ca să se șrmeze o asemenea cîrăclăciune, este țărădă existența unei atmosfere. Kăci amă văzută că aerul atmosferă, este mijlocitoră aceste cîrăclăciuni; s'întîlnit dînsă, apele oceanului nă s'ară fi s'întă în șră în formă de apă, prin șrmare formațiunea ploii, a zăpezii și celorlă-măte meteore akăci, n'ară fi avăță lokă; prin șrmare vegetațiunea plantelor și viața animalelor, ară fi imposibilă. Bedeu dar: kăci Natūra este ca ună lanță admirabilă din care nă pstemă s'ă skotemă ună inelă. S'întîlnit s'ă străktă totă; skoteu atmosfera d'impresură pămîntului nostru și îndată toate rîșurile se voră șka, toate fenomenile akăci voră închea și toată lămea organikă va peri.